O`ZBEKISTON RESPUBLIKASINING TASHQI SAVDO AYLANMASI

(2019-yil yanvar-oktabr*)

Mamlakatimizda olib borilayotgan islohotlar xorijiy davlatlar bilan savdo aloqalarining jadal o`sishiga xizmat qilmoqda. Xususan, mamlakatning eksport salohiyatini oshirish bo`yicha qarorlar mahalliy kompaniyalarga tashqi bozorlarda ko`proq tajriba orttirishga imkon beradi. Pirovardida ular jahon savdosida raqobatdosh ustunlikka ega bo`ladilar.

Ushbu yo`nalishda amalga oshirilgan islohotlar natijasida 2019 yilning yanvar-oktabr oylarida respublikaning tashqi savdo aylanmasi hajmi 34 737,7 mln. AQSh dollarini tashkil etib, 8 893,8 mln. AQSh dollariga yoki o`tgan yilning mos davriga nisbatan 34,4 % ga oshgan. Ushbu ko`rsatkichdan eksport hajmi 14 812,9 mln. AQSh dollariga (o`sish sur`ati – 43,3 %) va import hajmi esa 19 924,8 mln. AQSh dollariga (o`sish sur`ati – 28,5 %) yetdi. Hisobot davrida 5 119,9 mln. AQSh dollari qiymatida passiv tashqi savdo aylanmasi qayd etildi.

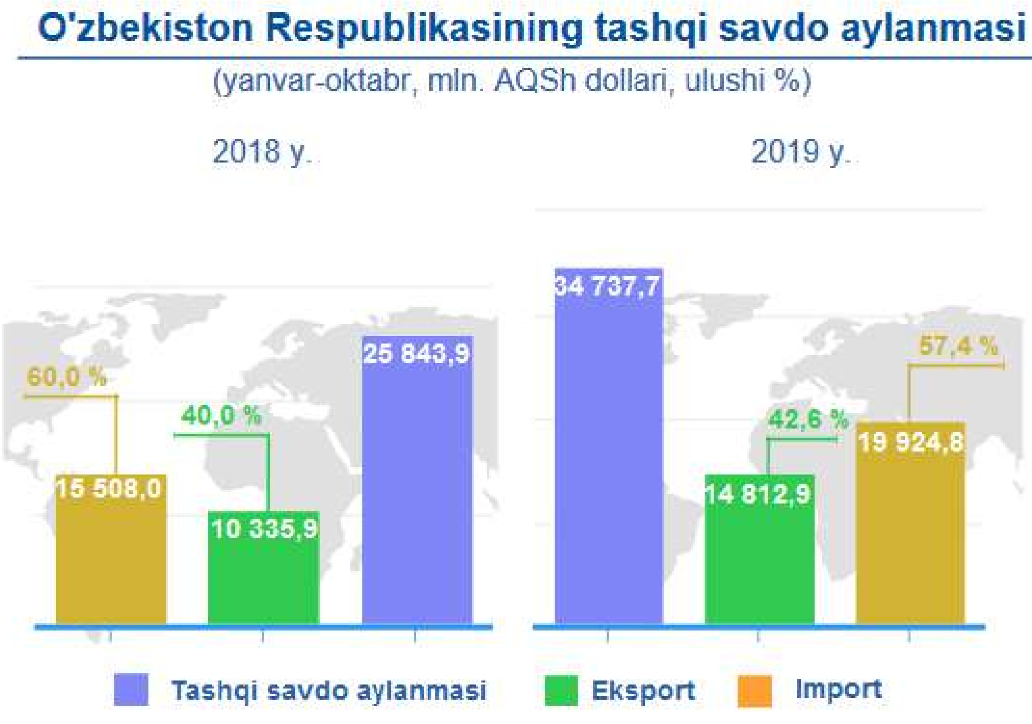

* dastlabki ma`lumot

O`zbekiston jahonning 189 dan ortiq mamlakatlari bilan savdo aloqalarini amalga oshirib kelmoqda. Respublika tashqi savdo aylanmasining dunyo davlatlari qatoriga nisbatan salmoqli hissasi Xitoy Xalq Respublikasida (19,1 %), Rossiya Federatsiyasida (15,1 %), Qozog`istonda (8,4 %), Koreya Respublikasida (6,5 %), Turkiyada (5,9 %), Germaniyada (2,4 %) va Qirg`izistonda (2,0 %) qayd etilgan.

O'zbekiston Respublikasi bilan tashqi savdo aylanmasi eng yuqori bo'lgan davlatlar

(yanvar-oktabr 2019 y., mln AQSh dollari, ulushi %)

Top-10 davlatlar	TSA	Eksport	Import	Ulushi, %
Xitoy Xalq Respublikasi	6619,4	2486,5	4132,9	19,1
Rossiya Federatsiyasi	5246,0	1989,7	3256,3	15,1
Qozog`iston	2904,6	1262,2	1642,4	8,4
Koreya Respublikasi	2251,5	88,3	2163,2	6,5
Turkiya	2047,0	973,9	1073,0	5,9
Germaniya	824,8	42,0	782,8	2,4
AQSh	552,7	23,5	529,2	1,6
Turkmaniston	428,9	76,3	352,7	1,2
Tojikiston	407,8	264,2	143,6	1,2
Litva	392,5	18,6	373,9	1,1

2019 yil yanvar-oktabr oylari yakunlariga ko`ra MDH mamlakatlari bilan savdo hajmi 11 889,0 mln. AQSh dollarini tashkil qildi va O`zbekiston tashqi savdo aylanmasidagi ulushi 34,2 % ga yetdi.

Qo`shni davlatlar bilan ijtimoiy-iqtisodiy aloqalarning mustahkamlanishi o`zaro savdo-sotiq aloqalariga ham ijobiy ta`sir ko`rsatmoqda. MDH mamlakatlari bilan tashqi savdoning qariyib 37,4 %, shundan eksportning 42,2% va importning 33,6% qo`shni mamlakatlar hissasiga to`g`ri keladi.

O`zbekiston Respublikasining tashqi savdo aylanmasida MDH mamlakatlari va boshqa xorijiy davlatlarlarning hajmlari dinamikasi

(yanvar-oktabr, mln AQSh dollari, ulushi %)

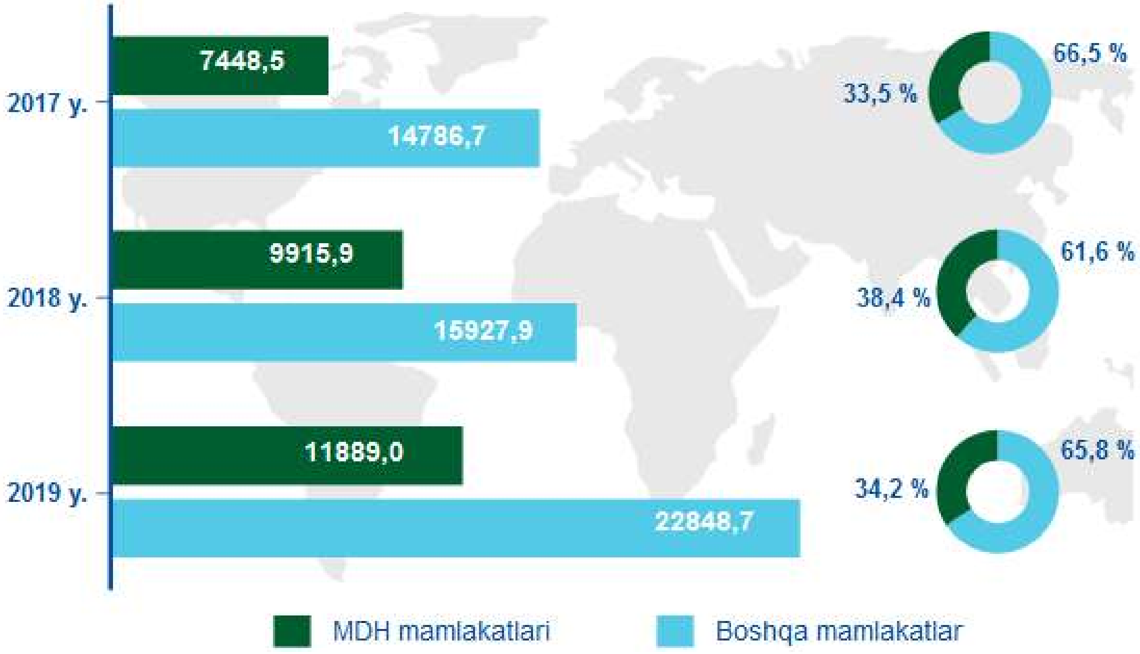

Boshqa xorijiy davlatlarning tashqi savdo aylanmasidagi ulushi 65,8 % ga yetib (22 848,7 mln. AQSh dollari) o`tgan yilning mos davridagi tashqi savdo aylanmasiga nisbatan 152,0 % ga oshgan.

Tashqi iqtisodiy faoliyat bo`yicha 20 ta yirik hamkor-davlatlar orasidan ikki davlatda faol tashqi savdo balansi kuzatilgan, xususan, Tojikiston (120,6 mln. AQSh dollari) va Eron (5,7 mln. AQSh dollari). Qolgan 18 ta davlatlar bilan passiv tashqi savdo balansi saqlanib qolmoqda.

O`zbekiston Respublikasining ayrim hamkor davlatlar bilan tashqi savdo aylanmasi dinamikasi

(yanvar-oktabr, mln AQSh dollari)

Davlat nomi	2017-yil	2018-yil	2019-yil
Xitoy Xalq Respublikasi	**3 904,1**	**5 049,8**	**6 619,4**
eksport	1 639,7	2 223,3	2 486,5
import	2 264,4	2 826,5	4 132,9
saldo	-624,8	-603,2	-1 646,4
Rossiya Federatsiyasi	**3 922,5**	**4 622,6**	**5 246,0**
eksport	1 710,6	1 695,2	1 989,7
import	2 211,9	2 927,3	3 256,3
saldo	-501,3	-1 232,1	-1 266,5
Qozog`iston	**1 675,7**	**2 367,8**	**2 904,6**
eksport	863,5	1 146,3	1 262,2
import	812,2	1 221,5	1 642,4
saldo	51,3	-75,2	-380,2
Koreya Respublikasi	**1 101,5**	**1 537,7**	**2 251,5**
eksport	91,6	78,7	88,3
import	1 009,9	1 459,0	2 163,2
saldo	-918,2	-1 380,4	-2 074,9
Turkiya	**1 234,7**	**1 746,6**	**2 047,0**
eksport	692,1	714,2	973,9
import	542,6	1 032,4	1 073,0
saldo	149,5	-318,2	-99,1
Germaniya	**517,7**	**577,7**	**824,8**
eksport	21,7	35,3	42,0
import	496,0	542,5	782,8
saldo	-474,3	-507,2	-740,7
AQSh	**181,5**	**345,7**	**552,7**

Davlat nomi	2017-yil	2018-yil	2019-yil
eksport	17,1	24,9	23,5
import	164,4	320,8	529,2
saldo	-147,3	-296,0	-505,8
Turkmaniston	**143,2**	**200,1**	**428,9**
eksport	59,5	36,8	76,3
import	83,7	163,2	352,7
saldo	-24,1	-126,4	-276,4
Tojikiston	**197,6**	**315,9**	**407,8**
eksport	150,2	183,5	264,2
import	47,4	132,4	143,6
saldo	102,8	51,1	120,6
Litva	**206,9**	**228,9**	**392,5**
eksport	5,0	8,4	18,6
import	201,9	220,5	373,9
Saldo	-196,8	-212,0	-355,3
Yaponiya	**138,5**	**425,8**	**356,6**
eksport	10,8	11,7	25,0
import	127,6	414,1	331,6
saldo	-116,8	-402,5	-306,6
Italiya	**141,7**	**234,4**	**344,5**
eksport	13,7	19,5	22,8
import	128,0	214,9	321,7
saldo	-114,2	-195,4	-299,0
Eron	**239,8**	**254,3**	**338,0**
eksport	193,8	146,5	171,8
import	46,0	107,7	166,2
saldo	147,9	38,8	5,7
Latviya	**234,9**	**368,4**	**316,4**

Davlat nomi	2017-yil	2018-yil	2019-yil
eksport	64,4	33,4	40,6
import	170,5	335,0	275,8
saldo	-106,1	-301,5	-235,3
Ukraina	**219,5**	**363,5**	**314,9**
eksport	80,0	83,5	103,6
import	139,5	280,1	211,3
saldo	-59,5	-196,6	-107,7
Hindiston	**288,5**	**229,8**	**303,9**
eksport	28,4	19,3	19,2
import	260,1	210,5	284,7
saldo	-231,7	-191,2	-265,5
Belarus	**134,7**	**330,2**	**283,0**
eksport	21,0	31,7	38,4
import	113,7	298,6	244,7
saldo	-92,7	-266,9	-206,3
Singapur	**47,8**	**65,9**	**162,3**
eksport	40,1	48,6	25,7
import	7,7	17,4	136,6
saldo	32,5	31,2	-111,0
Shvetsariya	**133,7**	**152,0**	**156,5**
eksport	6,1	9,8	28,3
import	127,6	142,3	128,2
saldo	-121,5	-132,5	-100,0
Chexiya Respublikasi	**75,1**	**57,1**	**132,1**
eksport	5,4	4,2	9,1
import	69,7	53,0	123,0
saldo	-64,4	-48,8	-113,9

EKSPORT

Xalqaro iqtisodiy aloqalarning rivojlanishi eksportning barqaror o`sishiga ko`maklashadi va bu o`z navbatida ma`lum natijalarga erishish uchun zamin yaratadi. Jumladan, hisobot davrida tovarlar va xizmatlar eksportida ishtirok etgan korxonalar soni o`tgan yilning shu davriga nisbatan 1 172 taga ko`payib, ularning umumiy soni 5 438 tani tashkil etdi.

Hisobot davrida tovarlar va xizmatlar eksporti bilan shug`ullanuvchi xo`jalik yurituvchi subyektlarning eksport hajmi 14 812,9 mln. AQSh dollarini tashkil etdi (o`tgan yilning shu davriga nisbatan o`sish sur`ati 43,3 % ga teng). Eksport tarkibida tovarlar 80,8 % ulushga ega bo`lib, bular asosan energiya manbalari va neft mahsulotlari (16,6 %), to`qimachilik va to`qimachilik buyumlari (8,9 %), oziq-ovqat mahsulotlari (8,7 %), rangli metallar va undan tayyorlangan buyumlar (5,3 %) hamda kimyo mahsulotlari va buyumlari (5,0 %) hissasiga tog`ri kelmoqda.

MDH va boshqa xorijiy davlatlar bo`yicha eksport tarkibi

(2019-yil yanvar-oktabr)

Tarkibi	Jami			MDH davlatlari			Boshqa davlatlar		
	mln. AQSh dollari	o`tgan yilga nisbatan, %	umumiy hajmga nisbatan, %	mln. AQSh dollari	o`tgan yilga nisbatan, %	umumiy hajmga nisbatan, %	mln. AQSh dollari	o`tgan yilga nisbatan, %	umumiy hajmga nisbatan, %
Jami eksport	**14812,9**	**143,3**	**100,0**	**5178,3**	**126,2**	**100,0**	**9634,6**	**154,6**	**100,0**
Paxta tolasi	247,8	127,6	1,7	1,1	36,5	0,0	246,6	129,1	2,6
Oziq-ovqat mahsulotlari	1286,9	139,7	8,7	848,2	136,5	16,4	438,7	146,4	4,6
Kimyo mahsulotlari va buyumlari	736,9	98,8	5,0	340,9	111,4	6,6	396,0	90,1	4,1
Energiya manbalari va neft mahsulotlari	2453,5	115,6	16,6	1161,0	119,5	22,4	1292,5	112,3	13,4
Qora metallar va undan tayyorlangan buyumlar	248,8	146,1	1,7	79,7	2,2 p.	1,5	169,0	125,5	1,8
Rangli metallar va undan tayyorlangan buyumlar	783,7	127,8	5,3	134,6	165,2	2,6	649,1	122,1	6,7
Mashina va asbob-uskunalar hamda ularning qismlari	354,0	2,2 p.	2,4	248,6	2,1 p.	4,8	105,5	2,5 p.	1,1
To`qimachilik mahsulotlari	1315,5	123,2	8,9	672,0	114,5	13,0	643,5	133,8	6,7
Oltin	4043,5	2,6 p.	27,3	-	-	-	4043,5	2,6 p.	42,0
Xizmatlar	2847,5	112,9	19,2	1444,4	114,4	27,9	1403,1	111,3	14,6
Boshqalar	454,1	197,0	3,4	217,8	2,2 b.	4,6	236,3	177,5	2,7

2019-yilning yanvar-oktabr oylarida eksport qilingan tovarlar va xizmatlar tarkibining tahlili shuni ko`rsatmoqdaki, tovarlar va xizmatlar tarkibida o`tgan yilning shu davriga nisbatan sezilarli o`zgarishlar qayd etilmadi, biroq shuni ta`kidlash joizki, o`tgan yilning mos davriga nisbatan, kimyo mahsulotlari va buyumlaridan tashqari tovar va xizmatlar tarkibi turlarini eksport qilish hajmlarining o`sishi kuzatildi.

Eksport tarkibi dinamikasi

(yanvar-oktabr, %)

Tarkibi	2017-yil	2018-yil	2019-yil
Jami	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Paxta tolasi	3,3	1,9	1,7
Oziq-ovqat mahsulotlari	6,4	8,9	8,7
Kimyo mahsulotlari va buyumlari	6,7	7,2	5,0
Energiya manbalari va neft mahsulotlari	12,6	20,5	16,6
Qora metallar va undan tayyorlangan buyumlar	1,1	1,6	1,7
Rangli metallar va undan tayyorlangan buyumlar	5,6	5,9	5,3
Mashina va asbob-uskunalar hamda ularning qismlari	2,6	1,6	2,4
To`qimachilik mahsulotlari	8,7	10,3	8,9
Oltin	30,5	15,1	27,3
Xizmatlar	18,8	24,4	19,2
Boshqalar	3,7	2,5	3,3

So`nggi uch yil davomida eksport tarkibi dinamikasida diversifikatsiya kuzatildi. Jumladan, energiya manbalari va neft mahsulotlari ulushi 4,0 foiz punktga oshib, 16,6 % ni, oziq-ovqat mahsulotlari – 2,3 %, qora metallar va ulardan tayyorlangan buyumlar - 0,3 %, to'qimachilik mahsulotlari – 0,2% va xizmatlar 0,4% punktga oshdi. Eksport tarkibi boshqa turlari ulushining pasayishi eksport tarkibida oltinning ulushi yuqoriligi hamda energiya manbalari va neft mahsulotlari ulushining sezilarli darajada o`sishi bilan izohlanadi.

Eksport qilingan ayrim turdagi mahsulotlar tarkibi

(2019 y. yanvar-oktabr)

Mahsulot nomi	Mln. AQSh dollari	O`tgan yilga nisbatan, %	Mahsulot nomi	Mln. AQSh dollari	O`tgan yilga nisbatan, %
Oziq-ovqat mahsulotlari					
meva va rezavorlar	575,7	119,8	alkogolli va alkogolsiz ichimliklar	9,7	99,0
sabzavotlar	476,2	183,6	qayta ishlangan meva-sabzavot mahsulotlari	40,4	167,6
bug`doy	17,3	84,4			
Kimyo mahsulotlari va undan tayyorlangan buyumlar					
plastmassalar va ulardan tayyorlangan buyumlar	334,7	87,8	korbonat	12,0	102,6
o`g`itlar	118,5	105,3	kimyoviy shtapelli tola	15,9	2,5 b.
farmatsevtika mahsuloti	7,7	77,0	ammiak	1,6	114,3
Energiya manbalari va neft mahsulotlari					
tabiiy gaz	2242,4	116,6	motor moylari	4,7	42,3
elektroenergiya	72,4	52,4	tarkibida oltingugurt bo`lgan yoqilg`ilar	3,8	60,3
qayta ishlangan boshqa neft mahsulotlari	39,5	126,2			
Qora va rangli metallar					
mis va mis buyumlari	576,2	134,8	rangli metallar va undan tayyorlangan buyumlar (misdan tashqari)	207,5	111,8
temir burchaklar, prutkalar va maxsus profillar	214,2	135,9	qora metallardan tayyorlangan bosma va dag`al buyumlar	0,8	61,5
Mashina va asbob-uskunalar					
simlar va kabellar	36,4	2,2 b.	yengil avtomobil	93,1	3,3 b.
transformatorlar va akkumlyatorlar	29,4	2,7 b.	avtobuslar va mikroavtobuslar	9,0	173,1
elektr zanjirlarni almashtirish yoki himoya qilish jihozlari	17,4	2,0 b.	yuk avtomobillari va maxsus avtomobillar	9,9	167,8
avtomobillar uchun ehtiyot qismlar va jihozlar	4,4	141,9	tirkama va yarim tirkamalar	5,5	4,6 b.
monitorlar va proyektorlar	10,9	128,2			
Boshqalar					
to`qimachilik mahsulotlari	1315,5	123,2	oyoq kiyim, getra va ularning qismlari	24,1	2,3 b.
charm xom-ashyosi, charm va jun, ulardan tayyorlangan buyumlar	44,7	66,8	shisha va shisha buyumlar	7,2	85,7
qog`oz, karton va matbaa buyumlari	13,5	90,6	sopol buyumlar	13,7	117,1

Eksportning eng katta ulushi tabiiy gaz (umumiy tovarlar eksporti hajmidagi ulushi 18,7 %), to`qimachilik mahsulotlari (11,0 %), mis va mis buyumlari (4,8 %), meva va rezavorlar (3,9 %) hissasiga to`g`ri keladi.

So`nggi uch yil ichida MDH mamlakatlariga eksport hajmi oshdi, ularning umumiy eksport hajmidagi ulushi 2017 yildagi 31,7 % dan 2019 yilda 35,0 % gacha ortdi. Mos ravishda, boshqa xorijiy mamlakatlarning umumiy eksportdagi ulushi 65,0 % tashkil etdi.

MDH va boshqa davlatlarga tovar va xizmatlar eksporti hajmlari dinamikasi

(yanvar-oktabr, mln AQSh dollari, ulushi %)

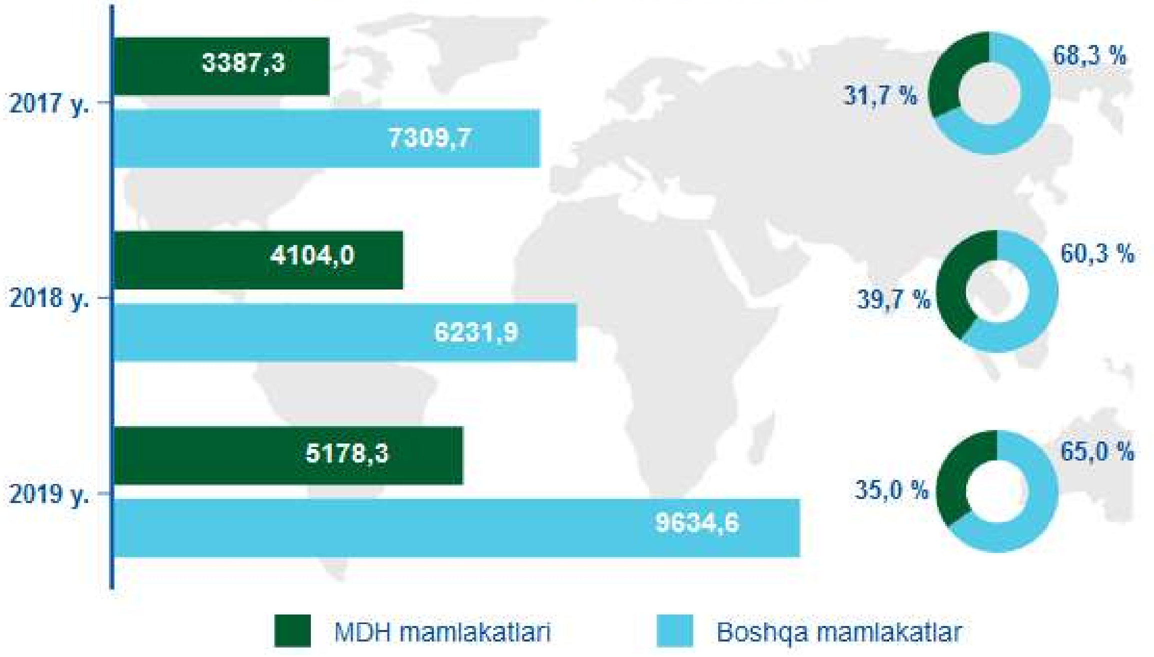

O`tgan yil bilan taqqoslaganda, tovar va xizmatlar eksporti bo`yicha asosiy hamkor davlatlar tarkibida Xitoy Xalq Respublikasi (eksport umumiy hajmining 16,8 %), Rossiya Federatsiyasi (13,4 %), Qozog`iston (8,5 %), Turkiya (6,6 %), Qirg`iziston (3,9 %), Afg`oniston (3,3 %) va Tojikiston (1,8 %) davlatlari saqlanib qolmoqda. Hamda ularning jami eksportdagi ulushi 50 foizdan yuqorini tashkil etmoqda.

Joriy yilning yanvar-oktabr oylarida tovarlar va xizmatlar eksporti bo`yicha yettita asosiy hamkor davlatlardan biri bo`lgan Tojikiston eksport ulushi bo`yicha Eronni o`rniga qayta tiklandi. Shu bilan birga, Qirg`iziston yildan yilga Afg`oniston va Eronni ortda qoldirib o`z mavqeini mustahkamlamoqda.

Respublika eksportida asosiy hamkor davlatlarning ulushi

(yanvar-oktabr)

	2017 y.	2018 y.	2019 y.
1	Rossiya Federatsiyasi 16,0 %	XXR 21,5 %	XXR 16,8 %
2	XXR 15,3 %	Rossiya Federatsiyasi 16,4 %	Rossiya Federatsiyasi 13,4 %
3	Qozog`iston 8,1 %	Qozog`iston 11,1 %	Qozog`iston 8,5 %
4	Turkiya 6,5 %	Turkiya 6,9 %	Turkiya 6,6 %
5	Afg`oniston 4,4 %	Afg`oniston 5,0 %	Qirg`iziston 3,9 %
6	Eron 1,8 %	Qirg`iziston 2,1 %	Afg`oniston 3,3 %
7	Tojikiston 1,4 %	Tojikiston 1,8 %	Tojikiston 1,8 %

Hamkor mamlakatlarning tovarlar va xizmatlar eksporti bo`yicha jug`rofiyasi o`tgan yilning shu davriga nisbatan 148 davlatdan 174 davlatgacha o`sdi.

O`zbekiston Respublikasining asosiy hamkor davlatlariga amalga oshirilgan eksport hajmi va o'sish sur'atlari

(yanvar-oktabr)

Davlat nomi	Mln. AQSh dollari		O`sish sur`ati, %		O`rni	
	2018 y.	2019 y.	2018 y.	2019 y.	2018 y.	2019 y.
Xitoy Xalq Respublikasi	2223,3	2486,5	135,6	111,8	1	1
Rossiya Federatsiyasi	1695,2	1989,7	99,1	117,4	2	2
Qozog`iston	1146,3	1262,2	132,7	110,1	3	3
Turkiya	714,2	973,9	103,2	136,4	4	4
Qirg`iziston	215,0	584,2	143,3	2,7 b.	6	5
Afg`oniston	512,7	491,6	108,0	95,9	5	6
Tojikiston	183,5	264,2	122,2	144,0	7	7
Eron	146,5	171,8	75,6	117,3	9	8
Fransiya	151,1	168,2	131,5	111,3	8	9
Birlashgan Arab Amirliklari	43,0	112,5	127,1	2,6 b.	13	10
Ukraina	83,5	103,6	104,4	124,1	10	11
Koreya Respublikasi	78,7	88,3	85,9	112,2	11	12
Turkmaniston	36,8	76,3	61,9	2,1 b.	15	13
Pokiston	25,6	73,0	4,6 b.	2,9 b.	23	14
Buyuk Britaniya	37,8	59,4	112,8	157,3	14	15
Ozarbayjon	25,5	43,3	129,1	169,5	24	16
Germaniya	35,3	42,0	162,5	119,2	17	17
Latviya	33,4	40,6	51,9	121,3	19	18
Belarus	31,7	38,4	150,9	121,2	21	19
Polsha	32,3	34,3	113,0	106,2	20	20

Ushbu mamlakatlarga eksport qilinayotgan tovarlar tarkibiga asosan energiya manbalari va neft mahsulotlari, kimyo mahsulotlari va undan tayyorlangan buyumlar hamda oziq-ovqat mahsulotlari kiradi.

Respublikaning ayrim davlatlar bilan eksport tarkibi

(yanvar-oktabr, mln. AQSh dollari)

	Xitoy		Rossiya		Qozog`iston		Turkiya	
	2018 y.	2019 y.	2018 y.	2019 y.	2018 y.	2019 y.	2018 y.	2019 y.
Jami eksport	2223,3	2486,5	1695,2	1989,7	1146,3	1262,2	714,2	973,9
paxta tolasi	55,6	141,4	2,7	0,6	-	-	8,1	9,1
oziq-ovqat mahsulotlari	48,7	55,6	155,6	168,7	361,0	263,6	20,4	94,7
kimyo mahsulotlari va undan tayyorlangan buyumlar	123,9	116,7	137,6	146,5	82,7	98,9	88,9	48,0
energiya manbalari va neft mahsulotlari	988,0	1133,0	454,4	668,8	469,6	446,8	2,0	12,7
qora metallar	3,2	0,3	2,8	2,5	20,1	56,1	4,9	4,3
rangli metallar	90,2	67,0	36,7	57,3	14,3	38,8	411,5	546,4
mashina va asbob-uskunalar	4,0	3,9	48,2	59,2	36,3	120,7	22,5	55,6
to`qimachilik mahsulotlari	263,5	352,6	453,1	489,2	34,0	33,6	102,0	153,1
xizmatlar	584,9	576,9	372,9	364,3	84,9	109,7	49,6	46,6
boshqalar	61,4	39,0	31,1	32,6	43,4	94,0	4,5	3,4

Xizmatlar eksporti hajmi 2 847,5 mln. AQSh dollarini yoki jami eksport hajmining 19,2 % ini tashkil etib, o`tgan yilning shu davriga nisbatan 12,9 % ga o`sganligi kuzatildi. Xizmatlar eksporti tarkibining asosiy ulushi transport va turizm xizmatlari hissasiga to`g`ri keladi.

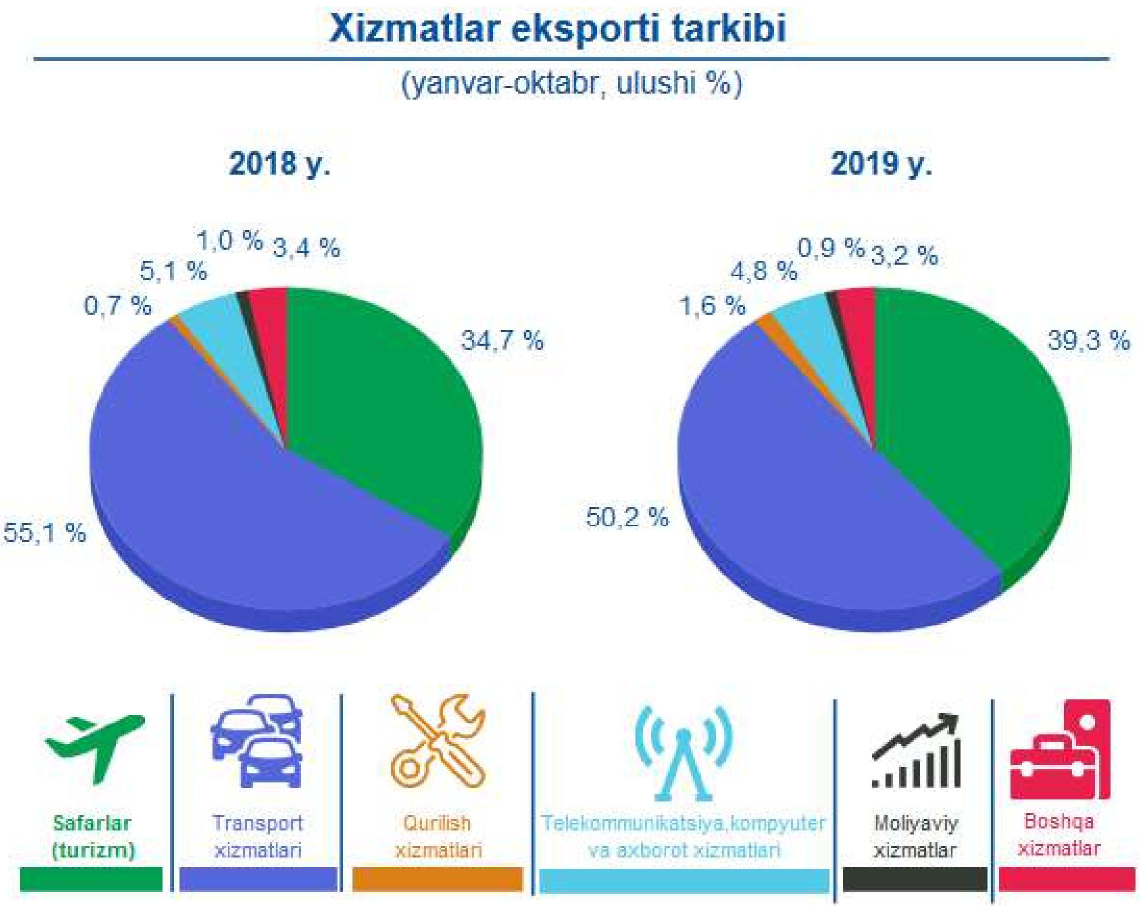

Meva-sabzavot mahsulotlari eksporti

2019-yilning yanvar-oktabr oylarida jami 1 159,7 ming tonnadan ziyod meva-sabzavot mahsulotlari 1051,9 mln. AQSh dollariga eksport qilindi (o`sish sur`ati mos ravishda - 113,4 % va 142,2 %). Meva-sabzavot mahsulotlarining eksport tarkibiga qaralsa, 476,2 mln. AQSh dollariga teng 667,2 ming tonnadan ortiq sabzavot, shuningdek 575,7 mln. AQSh dollari qiymatidagi 492,5 ming tonna meva va rezavorlar eksport qilindi (qiymat ko`rinishidagi o`sish sur`ati o`tgan yilning shu davriga nisbatan mos ravishda 183,6 % va 119,8 % ni tashkil etdi).

Meva-sabzavot mahsulotlari eksporti

(yanvar-oktabr, 2019 y.)

Hukumatimiz tomonidan qishloq xo`jaligi va bog`dorchilikni rivojlantirishga katta e`tibor qaratilayotgani bois eksport qilinayotgan mahsulotlar sifati va hajmi yildan-yilga ortib bormoqda. Jumladan, 2019 yilning yanvar-oktabr oylarida umumiy eksportdagi meva va sabzavotlarning ulushi 7,1% ni tashkil etdi.

Respublikamizda yetishtirilgan meva va sabzavot mahsulotlarining asosiy bozorlari eksport geografiyasi

(yanvar-oktabr)

Davlat nomi	2018-yil			2019-yil		
	ming tonna	mln. AQSh dollari	ulushi*, %	ming tonna	mln. AQSh dollari	ulushi*, %
Qirg`iziston	78,7	69,2	6,6	109,4	303,3	28,8
Qozog`iston	512,4	346,2	32,9	473,1	249,2	23,7
Rossiya Federatsiyasi	201,1	140,4	13,3	214,9	136,8	13,0
Turkiya	17,9	19,1	1,8	58,5	93,0	8,8
Pokiston	21,6	16,7	1,6	34,2	60,3	5,7
Afg`oniston	58,7	43,3	4,1	32,8	49,2	4,7
Ukraina	9,4	6,4	0,6	52,7	34,6	3,3
Xitoy Xalq Respublikasi	42,0	30,0	2,8	36,4	33,4	3,2
Tojikiston	4,1	2,3	0,2	17,9	10,9	1,0

Davlat nomi	2018-yil			2019-yil		
	ming tonna	mln. AQSh dollari	ulushi*, %	ming tonna	mln. AQSh dollari	ulushi*, %
Eron	10,0	7,9	0,8	14,2	10,9	1,0
Iroq	4,2	4,5	0,4	16,0	9,8	0,9
Belarus	5,8	5,7	0,5	12,1	8,0	0,8
BAA	6,1	4,9	0,5	4,8	5,6	0,5
Turkmaniston	4,8	2,9	0,3	18,0	5,5	0,5
Ozarbayjon	2,9	3,1	0,3	4,8	5,3	0,5
Germaniya	2,0	3,9	0,4	2,5	5,1	0,5
Boshqa mamlakatlar	41,0	33,2	4,5	57,4	30,7	2,9

**- qiymat ifodasidan*

To`qimachilik mahsulotlari eksporti

2019-yilning o`tgan davri mobaynida 1 315,5 mln. AQSh dollari miqdorida to`qimachilik mahsulotlari eksporti amalga oshirildi. Bu ko`rsatkich 2018-yilning mos davriga nisbatan 23,2 % ga o`sib, umumiy eksport hajmining 8,9 % ini tashkil qildi. Eksport qilingan to`qimachilik mahsulotlari tarkibidan paxtadan yigirilgan ip (56,7 %), tayyor trikotaj va tikuvchilik kiyimlari (22,4 %) asosiy ulushni egallagan. Yil boshidan 384 turdan ortiq to'qimachilik mahsulotlari dunyoning 56 та davlatiga eksport qilindi.

To`qimachilik mahsulotlari eksporti dinamikasi

(yanvar-oktabr, mln. AQSh dollari)

	2017 y.	2018 y.	2019 y.
Paxtadan yigirilgan ip	509,5	606,0	746,1
Tayyor trikotaj va tikuvchilik kiyimlari	230,4	241,0	295,2
Naqshli mato	42,4	54,9	71,8
Paxtadan gazlamalar	45,3	52,2	56,8
Boshqa to`qimachilik mahsulotlari	26,0	29,1	41,7
Ipak va ipak mahsulotlari	20,0	30,7	48,3
Gilamlar	26,4	25,2	25,5
Paxta mahsulotlari	21,2	21,7	22,8

Respublikaning to`qimachilik sanoatini diversifikatsiya qilish va tayyor mahsulotlar eksportini rag`batlantirish borasidagi amaliy ishlar natijasida mamlakatimizning ushbu sohadagi salohiyati oshib bormoqda.

To`qimachilik mahsulotlarining eng katta ulushi Rossiya Federatsiyasi (489,2 mln. AQSh dollari – 37,2 %), Xitoy (352,6 mln. AQSh dollari – 26,8 %) va Turkiya (153,1 mln. AQSh dollari – 11,6 %) davlatlariga tegishli.

Davlatlar kesimida to`qimachilik mahsulotlari eksporti dinamikasi

(yanvar-oktabr, mln. AQSh dollari)

Davlatlar	2017-yil	2018-yil	2019-yil
Rossiya Federatsiyasi	431,0	453,1	489,2
Xitoy Xalq Respublikasi	168,9	263,5	352,6
Turkiya	88,8	102,0	153,1
Qirg`iziston	44,9	54,9	80,0
Eron	19,5	18,1	40,0
Qozog`iston	39,3	34,0	33,6
Ukraina	10,4	15,6	23,9
Polsha	17,3	19,0	20,7
Belarus	14,1	18,5	20,1
Misr	0,8	2,5	10,2
Bangladesh	16,4	16,3	9,8
Tojikiston	4,4	2,2	9,7
Italiya	3,0	6,1	9,5
Ozarbayjon	2,9	4,5	8,8
Pokiston	0,6	4,8	6,7
Germaniya	2,3	3,3	6,6
Koreya Respublikasi	23,0	7,1	6,2
Moldova	2,5	2,4	5,1
Vyetnam	6,4	4,3	4,0
Afg`oniston	5,3	5,4	3,9

IMPORT

Joriy yilning yanvar-oktabr oylarida import hajmi 19 924,7 mln. AQSh dollariga (o`sish sur`ati 28,5 %) teng bo`ldi. Import tarkibida eng katta ulush mashina va asbob uskunalar hamda ularning qismlari (44,3 %), kimyo mahsulotlari va undan tayyorlangan buyumlar (12,9 %) hamda oziq-ovqat mahsulotlari (7,5 %) hisobiga to`g`ri keldi.

Tovar va xizmatlar importi tarkibi

(yanvar-oktabr, mln.AQSh dollari)

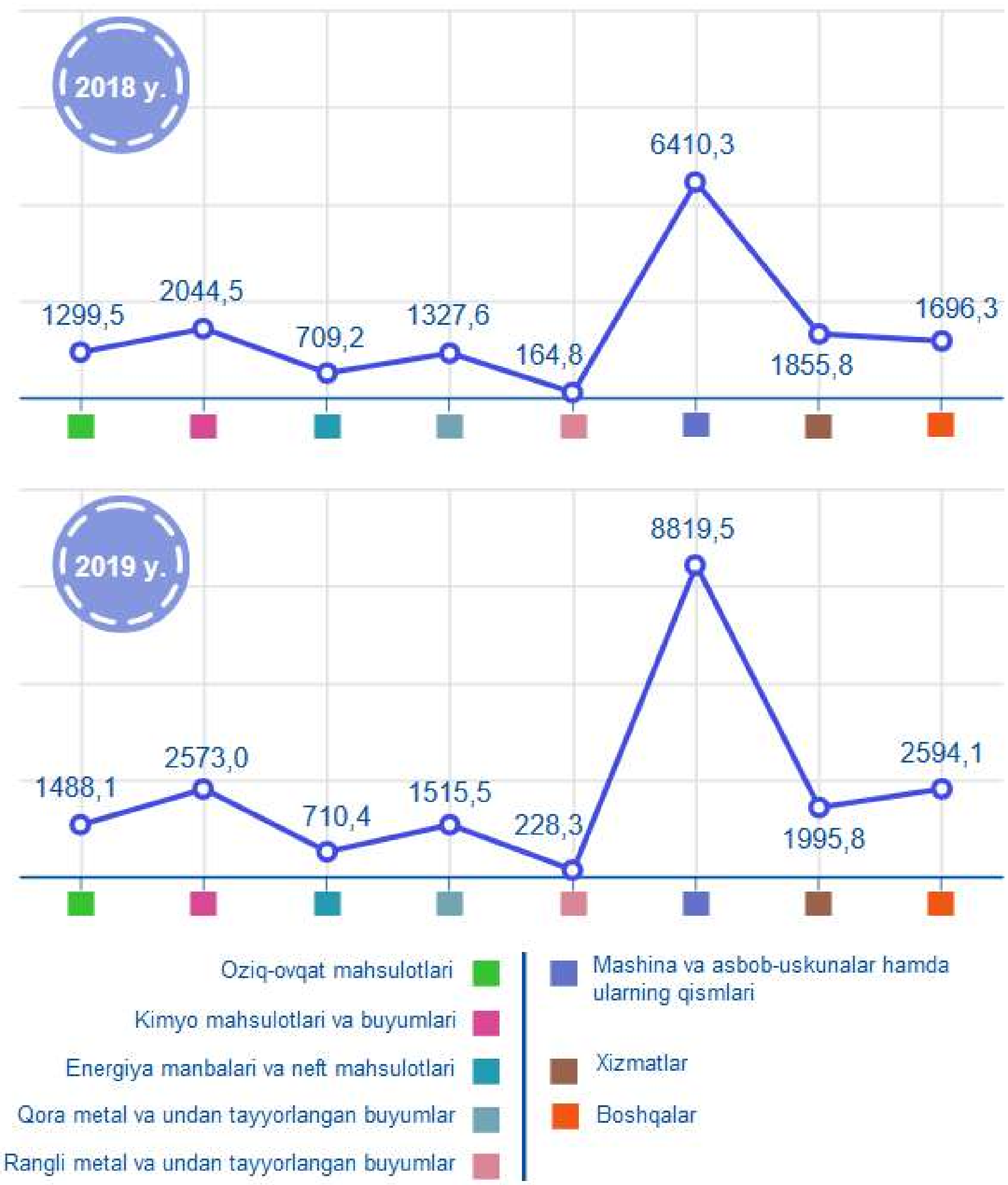

Tovar va xizmatlar importi dinamikasi tahliliga ko`ra, 2019-yilning yanvar-oktabr oylari mobaynida import qilingan tovarlar hajmi, o`tgan yilning mos davriga nisbatan 4 276,8 mln. AQSh dollariga ko`p import qilindi va 17 929,0 mln. AQSh dollarini tashkil etdi. Xizmatlar importi esa 1 995,8 mln. AQSh dollarga yetgan.

MDH va boshqa xorijiy davlatlardan import tarkibi

(2019 yil yanvar-oktabr)

Tarkibi	Jami			MDH davlatlari			Boshqa davlatlar		
	mln. AQSh dollari	o`tgan yilga nisbatan, %	umumiy hajmga nisbatan, %	mln. AQSh dollari	o`tgan yilga nisbatan, %	umumiy hajmga nisbatan, %	mln. AQSh dollari	o`tgan yilga nisbatan, %	umumiy hajmga nisbatan, %
Jami import	**19924,8**	**128,5**	**100,0**	**6710,7**	**115,5**	**100,0**	**13214,1**	**136,3**	**100,0**
Oziq-ovqat mahsulotlari	1488,1	114,5	7,5	979,2	102,9	14,6	509,0	146,4	3,9
Kimyo mahsulotlari va buyumlari	2573,0	125,9	12,9	541,4	140,6	8,1	2031,6	122,4	15,4
Energiya manbalari va neft mahsulotlari	710,4	100,2	3,6	671,9	99,0	10,0	38,4	126,1	0,3
Qora metallar va ulardan yasalgan buyumlar	1515,5	114,2	7,6	980,1	109,0	14,6	535,4	124,9	4,1
Rangli metallar va ulardan tayyorlangan buyumlar	228,3	138,5	1,1	137,2	111,5	2,0	91,2	218,0	0,7
Mashina va asbob-uskunalar	8819,5	137,6	44,3	1044,4	116,4	15,6	7775,1	141,0	58,8
Xizmatlar	1995,8	107,5	10,0	883,6	108,0	13,2	1112,2	107,2	8,4
Boshqalar	2594,1	152,9	13,0	1473,0	139,1	22,0	1121,1	175,8	8,5

Importning eng katta ulushi, jumladan, energiya manbalari va neft mahsulotlari (94,6 %), rangli metallar va ulardan tayyorlangan buyumlar (60,1 %), oziq-ovqat mahsulotlari (65,8 %) shuningdek qora metallar va ulardan yasalgan buyumlar (64,7 %) MDH mamlakatlariga to`g`ri keladi, boshqa xorijiy mamlakatlarga esa eng katta ulush mashina va asbob-uskunalar (88,2 %), kimyoviy mahsulotlar va undan tayyorlangan buyumlar (78,9 %) hissasiga to`g`ri keladi.

Import tarkibi dinamikasi

(yanvar-oktabr, %)

Tarkibi	2017-yil	2018-yil	2019-yil
Jami import	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Oziq-ovqat mahsulotlari	9,4	8,4	7,5
Kimyo mahsulotlari va buyumlari	15,9	13,2	12,9
Energiya manbalari va nef mahsulotlari	5,0	4,6	3,6
Qora metallar va ulardan yasalgan buyumlar	8,4	8,6	7,6
Rangli metallar va ulardan tayyorlangan buyumlar	1,0	1,1	1,1
Mashina va asbob-uskunalar	35,8	41,3	44,3
Xizmatlar	13,5	12,0	10,0
Boshqalar	10,9	10,9	13,0

2019 yil yanvar-oktabr oylarida import qilingan tovarlar va xizmatlar tarkibi tahlili shuni ko`rsatdiki, o`tgan yilning mos davriga nisbatan mashina va asbob-uskunalar hamda ularning qismlari importining ulushi 41,3 % dan 44,3 % gacha o`sdi, oziq-ovqat mahsulotlari importining ulushi esa 8,4 % dan 7,5 % ga kamaydi.

Import qilingan ayrim turdagi mahsulotlar tarkibi

(2019 yil yanvar-oktabr)

Mahsulot nomi	Mln. AQSh dollari	O`tgan yilga nisbatan, %	Mahsulot nomi	Mln. AQSh dollari	O`tgan yilga nisbatan, %
Oziq-ovqat mahsulotlari					
shakar xomashyosi	158,6	15,9 b.	kakao va undan tayyorlangan mahsulotlar	43,8	159,9
bug`doy	293,7	137,1	qandolat mahsulotlari	59,1	158,9
un	65,6	70,8	pista moyi	140,7	144,8
tayyor hayvon yemi	113,5	110,5	margarin	28,2	122,6
choy	37,9	87,9	sitrus mevalar	32,0	179,8
kartoshka	20,3	53,6	go`sht va yarim tayyor oziq-ovqat mahsulotlari	29,1	2,1 b.
Kimyo mahsulotlari va undan tayyorlangan buyumlar					
farmatsevtika mahsulotlari	768,5	109,1	o`simliklarni o`stirish regulyatorlari	66,3	150,7
plastmassa va plastmassa buyumlar	653,7	142,1	kimyoviy iplar	54,9	108,1
kauchuk va rezina mahsulotlari	193,0	121,6	kimyoviy shtapelli tola	48,3	100,0
organik kimyo birikmalari mahsuloti	130,0	118,6	aralashmalar va erituvchilar	64,6	152,7
parfyumeriya-kosmetika va yuvish vositalari	176,3	147,7	kaustik soda	25,5	88,9
bo`yoq ekstraktlari	122,5	118,6	kimyoviy va mineral o`g`itlar	56,4	4,4 b.
Energiya manbalari va neft mahsulotlari					
neftni qayta ishlash mahsulotlari	469,5	115,1	aglomerlanmagan lignit yoki jigarrang ko`mir	15,5	85,2
neft xom-ashyosi	83,4	40,8	elektroenergiya	55,2	120,5
Qora va rangli metallar					
qora metall va undan tayyorlangan buyumlar	1515,5	114,2	rangli metall va undan tayyorlangan buyumlar	228,3	138,5
Mashina va asbob-uskunalar					
avtomobil uchun ehtiyot qismlar va buyumlar	671,9	96,6	ekskavatorlar va buldozerlar	319,1	126,3

Mahsulot nomi	Mln. AQSh dollari	O`tgan yilga nisbatan, %	Mahsulot nomi	Mln. AQSh dollari	O`tgan yilga nisbatan, %
to`qimachilik tolasini qayta ishlash mashinalari	392,9	88,0	kir yuvish va idish yuvish mashinalari, quritgichlar, sentrafugalar	373,8	145,2
yuk avtomobillari va maxsus avtomobillar	377,8	119,6	yengil avtomobillar	291,7	149,1
konditsionerlar, sovutkichlar, muzlatkichlar va isitgichli uskunalar	595,0	171,6	shinalar va pokrishkalar	161,8	99,3
qishloq xo`jaligi mashinalari va boshqa uskunalari	242,9	96,1	tibbiy asbob-uskunalar	231,6	160,5
tuproqni maydalovchi uskunalar	426,4	167,5	elektron dvigatellar, generatorlar va transformatorlar	292,2	80,8
vakum va suyuqlik nasoslari	468,2	2,0 b.	neft-gaz quvurlari uchun truba va trubkalar	169,7	94,6
uchuvchi apparatlar	398,3	3,0 b.	oziq ovqatsanoati uchun uskunalar	53,0	49,7
Boshqalar					
yog`och va yog`och buyumlar	510,0	98,8	boshqa tirik o`simliklar	23,5	68,3
qog`oz, karton va chop etilgan buyumlar	218,2	121,9	asbest	28,1	74,9
sement	138,8	96,5	qimmatbaho bo`lmagan metalldan ishlangan oshxona asbob-anjomlari	36,0	130,4
rangli metall konsentartlari va rudalari	343,7	3,9 b.	o`rindiq mebellar	37,5	161,6
tosh, gips va keramik buyumlar	147,8	2,0 b.	o`yinchoqlar, o`yinlar va sport anjomlari	27,7	137,1
qurilish majmualari konstruksiyasi	353,1	2,8 b.	yirik shoxli mollar	104,3	2,8 b.
shisha va shishadan tayyorlangan buyumlar	67,4	118,0	tirik uy parrandalari	7,6	100,0

MDH mamlakatlari va boshqa xorijiy davlatlar bilan import ulushining dinamikasi barqaror nisbati saqlanib qolmoqda va joriy davrda ushbu ko`rsatkich 33,7:66,3 ni tashkil etdi

MDH va boshqa xorijiy davlatlardan tovar va xizmatlar importi hajmlari dinamikasi

(yanvar-oktabr, mln. AQSh dollari, ulushi %)

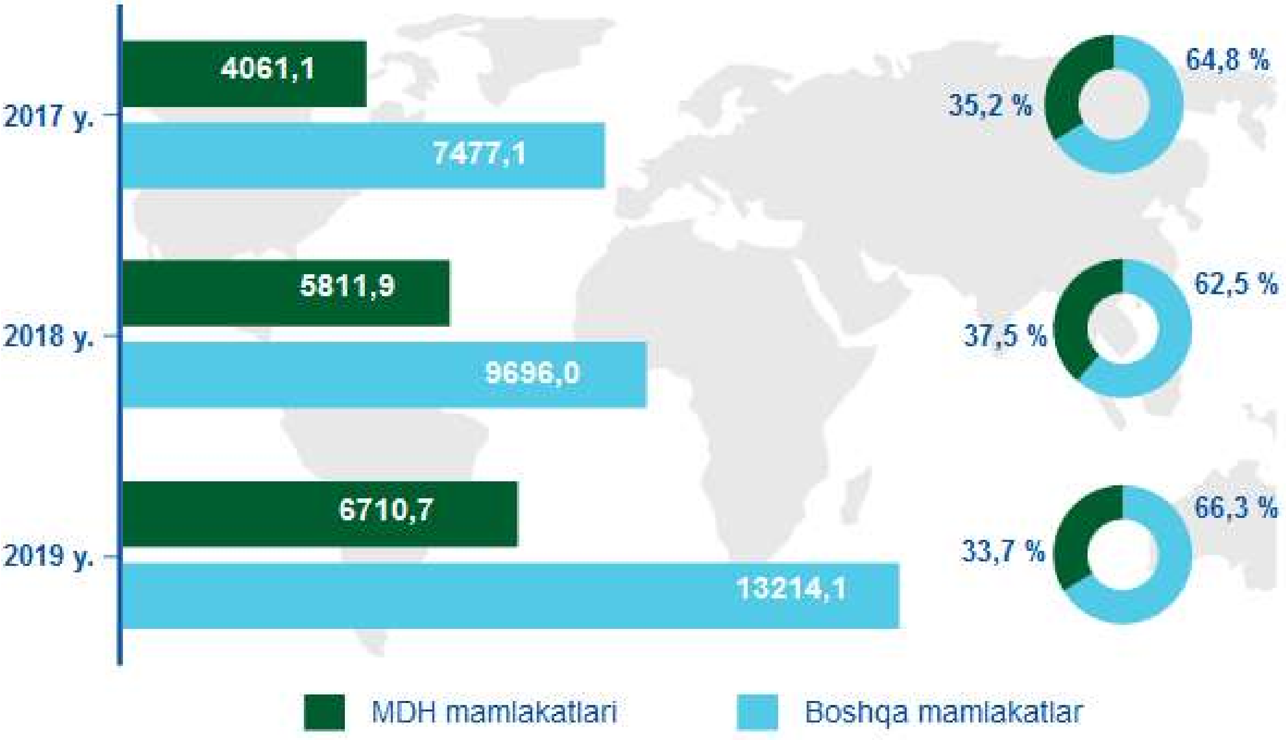

Hisobot davri natijalariga ko`ra, import bo`yicha hamkor-davlatlar orasida Rossiya Federatsiyasini 16,3 % ulushi bilan ortda qoldirgan holda Xitoy umumiy import hajmida 20,7 % ulushi bilan birinchi o`rinni egalladi.

O`zbekiston Respublikasi tomonidan importning jadal o`sishi tufayli Singapur (o`sish sur`ati o`tgan yilning shu davriga nisbatan 7,9 b.) va Chexiya Respublikasi (2,3 b.) yirik import hamkor-davlatlar yigirmataligiga kirdi.

Tovarlar va xizmatlar importidagi yigirmata yirik hamkor-davlatlar

(yanvar-oktabr)

Davlat nomi	mln. AQSH dollari		o`sish sur`ati, %		o`rni	
	2018 y.	2019 y.	2018 y.	2019 y.	2018 y.	2019 y.
Xitoy Xalq Respublikasi	2 826,5	4 132,9	124,8	146,2	2	1
Rossiya Federatsiyasi	2 927,3	3 256,3	132,3	111,2	1	2
Koreya Respublikasi	1 459,0	2 163,2	144,5	148,3	3	3
Qozog`iston	1 221,5	1 642,4	150,4	134,5	4	4
Turkiya	1 032,4	1 073,0	190,3	103,9	5	5
Germaniya	542,5	782,8	109,4	144,3	6	6
AQSh	320,8	529,2	195,2	164,9	9	7
Litva	220,5	373,9	109,2	169,6	12	8
Turkmaniston	163,2	352,7	195,1	2,2 b.	15	9
Yaponiya	414,1	331,6	324,4	80,1	7	10
Italiya	214,9	321,7	167,9	149,7	13	11
Hindiston	210,5	284,7	80,9	135,2	14	12
Latviya	335,0	275,8	196,4	82,3	8	13
Belarus	298,6	244,7	262,6	81,9	10	14
Ukraina	280,1	211,3	200,8	75,5	11	15
Eron	107,7	166,2	234,4	154,2	19	16
Tojikiston	132,4	143,6	279,0	108,5	17	17
Singapur	17,4	136,6	226,9	7,9 b.	41	18
Shveytsariya	142,3	128,2	111,5	90,1	16	19
Chexiya Respublikasi	53,0	123,0	75,9	2,3 b.	28	20

2019-yilning yanvar-oktabr oyida respublikaga 154 dan ortiq xorijiy davlatlardan tovar va xizmatlar importi amalga oshirilgan.

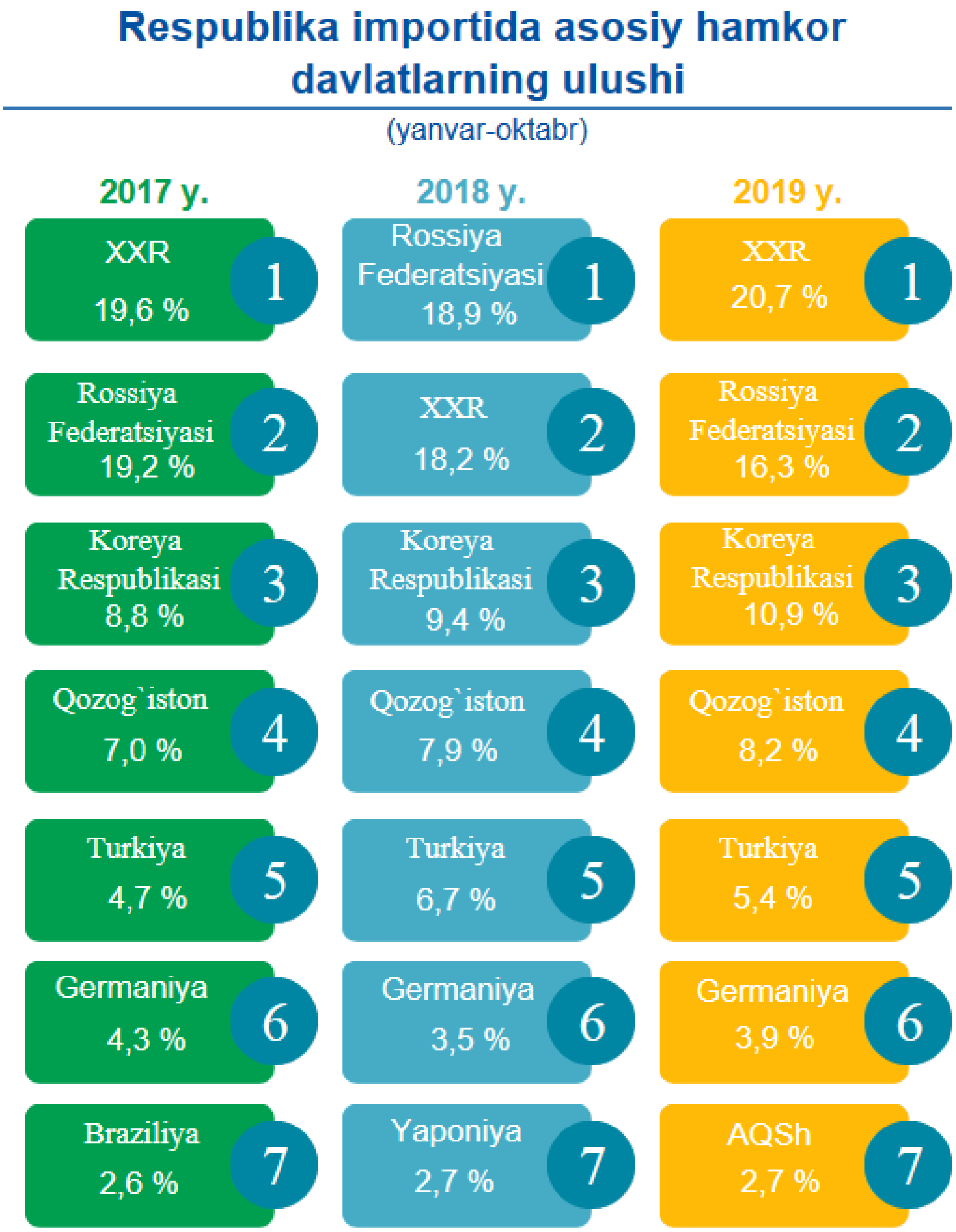

Shulardan 7 ta eng yirik bo`lgan Xitoy Xalq Respublikasi, Rossiya Federatsiyasi, Koreya Respublikasi, Qozog`iston, Turkiya, Germaniya va AQSh hamkor davlatlaridan jami import hajmi 13 579,8 mln. AQSh dollariga teng. Bu esa umumiy import hajmining 68,2 % ini tashkil qiladi.

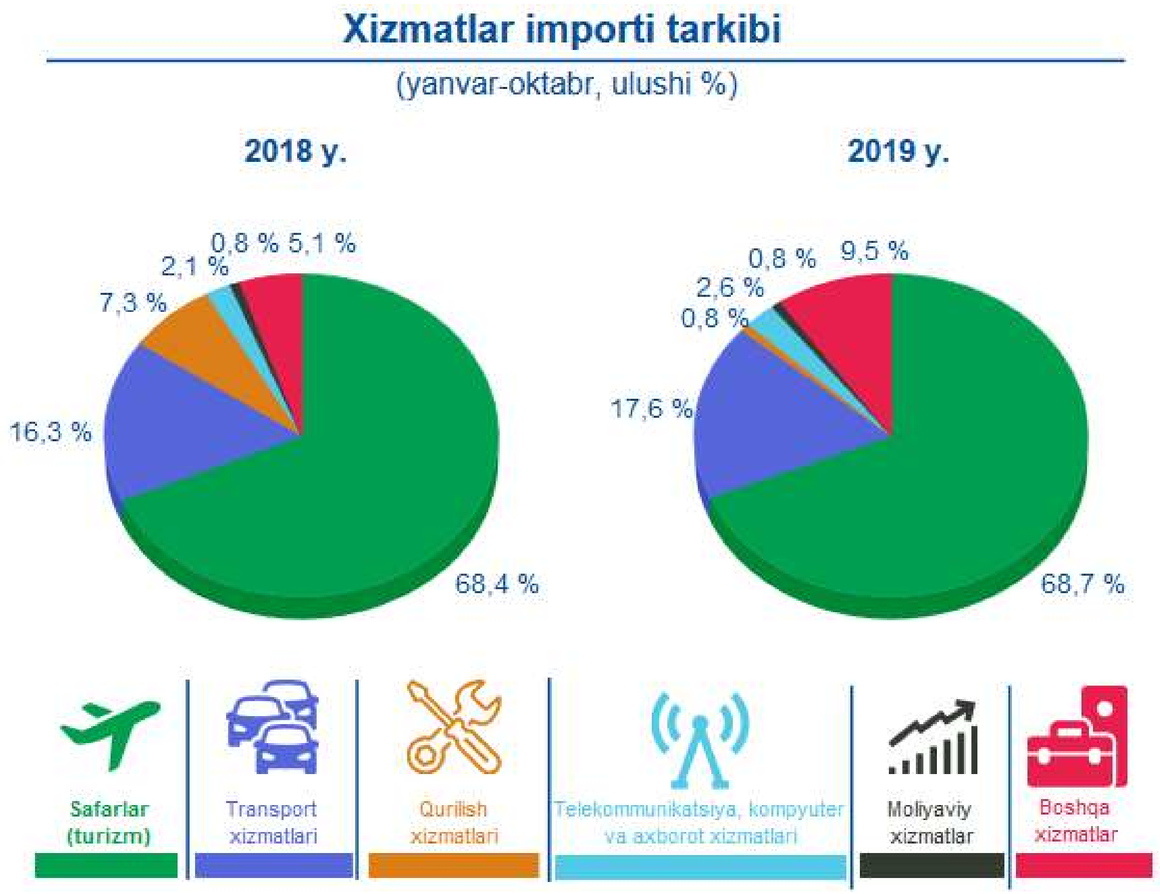

Xizmatlar importi hajmi 1 995,8 mln. AQSh dollarini yoki jami import hajmining 10,0 % ini tashkil etdi va o`tgan yilning shu davriga nisbatan 7,5 % ga oshgan. Xizmatlar importi tarkibining asosiy ulushi safarlar (turizm xizmatlari), transport xizmatlaridan iborat bo`ldi.

Qurilish materiallari importi

2019-yilning yanvar-oktabr oylari mobaynida 1 106,9 mln. AQSh dollari miqdorida qurilish materiallari importi amalga oshirildi. Bu ko`rsatkich 2018-yilning mos davriga nisbatan 12,1 % ga o`sib, umumiy import hajmining 5,6 % ini tashkil qildi.

Import qilingan qurilish materiallari tarkibida yog`och va yog`och mahsulotlari (48,5 %), sement (12,6 %), shisha va shisha buyumlar (5,0 %) hamda asbest (2,5 %) asosiy ulushni egallagan.

Qurilish materiallari importi

(yanvar-oktabr 2019 y.)

Infografikadan ko`rinib turibdiki, 2019-yilning yanvar-oktabr oyida qurilish materiallari import hajmi 2018-yilning mos davriga nisbatan sezilarli darajada oshgan. Qurilish materiallari importi hajmining o`sishiga yurtimizda olib borilayotgan bunyodkorlik, xususan, keng ko`lamdagi qurilish-rekonstruktsiya ishlarini amalga oshirilishi sabab bo`lmoqda.

Qurilish materiallari importi dinamikasi

(yanvar-oktabr, mln. AQSh dollari)

	2017-yil	2018-yil	2019-yil
Sement	19,1	144,8	139,8
Yog`och va og`och mahsulotlari	402,2	538,7	537,2
Asbest	26,2	37,5	28,1
Shisha va shisha buyumlar	37,0	47,0	55,4

Shu o`rinda ta`kidlash lozimki, davlatimiz tomonidan qurilish mahsulotlari importi o`rnini bosuvchi tovar va mahsulotlarini ishlab chiqarish hamda ichki bozorni sifatli va arzon qurilish materiallari bilan ta`minlash bo`yicha bir qator islohotlar amalga oshirilmoqda.

Import tarkibida asosiy ulushni tashkil qilayotgan mashina va asbob-uskunalar hamda kimyo mahsulotlari va undan tayyorlangan buyumlar asosan qaysi davlatlardan respublikamizga olib kirilayotganligi quyidagi jadvallardan ko`rish mumkin.

Mashina va asbob-uskunalar import qilingan asosiy hamkor davlatlar

(yanvar-oktabr 2019 y.)

Kimyo mahsulotlari va undan tayyorlangan buyumlar import qilingan asosiy hamkor davlatlar

(yanvar-oktabr 2019 y.)

XXR
617,0 mln. AQSh dollari
o`sish sur`ati - 120,8
ulushi - 24,0 %

Rossiya Federatsiyasi
356,9 mln. AQSh dollari
o`sish sur`ati - 123,1
ulushi - 13,9 %

Koreya Respublikasi
212,6 mln. AQSh dollari
o`sish sur`ati - 142,0
ulushi - 8,3 %

Turkiya
205,3 mln. AQSh dollari
o`sish sur`at i- 123,9
ulushi - 8,0 %

Hindiston
150,7 mln. AQSh dollari
o`sish sur`ati - 127,0
ulushi - 5,9 %

Shu bilan, yurtimizda tashqi iqtisodiy faoliyatni rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar va dunyo mamlakatlari bilan olib borilayotgan mustahkam aloqalar natijasida mamlakatimizning eksport salohiyati oshib borayotgani yaqqol namoyon bo`lmoqda.

Shuningdek, hukumatimiz tomonidan bir qator soliq, bojxona imtiyozlarining yaratilishi, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish va raqobatbardosh mahsulotlarni ishlab chiqarilishi milliy mahsulotlarimizni tashqi bozorlarda mustahkam o`rin egallashlari uchun zamin yaratmoqda.

Tashqi iqtisodiy faoliyat va savdo statistikasi boshqarmasi
Tel.:71-230-80-42 (43)